

Kratke upute/pojašnjenja

Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima (NN 167/03, 79/07, 80/11, 141/13 i 127/14) propisuje u članku 5. što se sve smatra autorskim djelom.

Autorsko djelo je originalna intelektualna tvorevina iz književnoga, znanstvenog i umjetničkog područja koja ima individualni karakter, bez obzira na način i oblik izražavanja, vrstu, vrijednost ili namjenu, ako navedenim Zakonom nije drukčije određeno.

Prijevod, prilagodbe, glazbene obrade i druge prerade autorskog djela, koje su originalne intelektualne tvorevine individualnog karaktera, zaštićene su kao samostalna autorska djela.

Ukoliko postoji nesigurnost da li se neko djelo može smatrati autorskim, to se može provjeriti kod Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo. Ukoliko pri nadzoru službena osoba utvrdi da se ne radi o autorskom djelu proglasit će pruženu uslugu "klasičnim" ugovorom o djelu kod kojega su troškovi za poslodavca osjetno veći.

Autorski honorar mora biti definiran kroz ugovor o autorskom djelu, obavezno u pisanom obliku te moraju biti definirani djelo na koje se odnosi, korisnik te način korištenja. Tek tada se može isplatiti autorski honorar i to uz još jedan bitan uvjet, a to je da je autor fizička osoba.

Umirovljenicima također mogu biti isplaćivani autorski honorari, a isti ne mogu utjecati na isplatu redovne mirovine. Prilikom potpisivanja Ugovora dogovara se bruto ili neto iznos honorara.

Kod ugovora o autorskom djelu nema plaćanja mirovinskog i zdravstvenog doprinosa, a kao drugo postoji i priznati izdatak od 30%. Priznati izdatak je izdatak koji je propisan Zakonom o porezu na dohodak i koji umanjuje osnovicu na koju računamo porez. Porez na dohodak se plaća 25% na osnovicu, dok prirez ovisi o prebivalištu fizičke osobe koja obavlja posao – za Zagreb je to 18%.

U slučaju da se posao ne može smatrati autorskim djelom, jedino rješenje je potpisivanje Ugovora o djelu. Prema Ugovoru o djelu, tvrtka naručitelj je dužna uplatiti doprinose i porez i prirez na dohodak, što je znatno nepovoljnije od ugovora o autorskom djelu.

Na **Ugovor o djelu** primjenjuju se odredbe Zakona o obveznim odnosima (NN 35/05 i 41/08).

Obilježja ugovora o djelu su:

sklapa se za izvršenje određenog posla pri čemu je bitan samo rok izvršenja i cijena koju će naručitelj platiti:

- izvođač radi za naručitelja samostalno i neovisno o naručitelju djela,
- izvođač u pravilu ne obavlja poslove u radnom vremenu, nego prema svojoj organizaciji,
- izvođač posao obavlja osobno, ali najčešće ga može povjeriti i trećim osobama,
- za obavljeni posao izvođač prima naknadu najčešće po obavljenom poslu, odnosno po predaji djela,
- izvođač posao obavlja u prostoru kojeg sam odredi.

Za rad po ugovoru o djelu nije bitno da li je ta osoba u radnom odnosu, nezaposlena ili umirovljenik, već da li se radi o poslovima za koje se prema obilježjima rada, mora sklopiti ugovor o radu. Poslodavac će moći za obavljanje određenog posla, kao što je izrada ili popravak neke stvari, izvršenje kakva fizičkog ili umnog rada i sl. sa izvođačem – fizičkom osobom sklopiti ugovor o djelu samo onda kada se obavljanjem takvog rada ne izvršava

sadržaj radnog odnosa tj. kada se ne radi o poslovima koji s obzirom na narav i vrstu rada te ovlasti poslodavca imaju obilježja poslova za koji se zasniva radni odnos.

Ugovor o djelu može se sklopiti samo za poslove koji nisu iz registrirane djelatnosti poslodavca, posao se ne obavlja prema uputama i pod nadzorom poslodavca u radno vrijeme koje određuje poslodavac, te u principu u prostorima koji određuje poslodavac.

Redoviti studenti mogu obavljati poslove putem ugovora o djelu redovitog studenta kao zamjena za privremeno nenazočne radnike ili u slučaju povećanog opsega rada, pod uvjetima i na način propisan Pravilnikom o posredovanju pri zapošljavanju redovitih studenata (NN 16/96, 125/97, 37/06, 59/07 i 30/08).

Kod ugovora o djelu isplata za zaposlenike Fakulteta ide preko plaće i obračunava se na plaću, a za vanjske suradnike isplatom na žiro račun.

Obavljanje poslova koji su izvan okvira radnog odnosa regulira se posebnim odlukama dekana, a isplaćuje se na plaću.

Kao primjer autorskog djela navodimo:

- *stalne obveze iz ugovora o radu kao što su nastava (predavanja, vježbe, seminari) na preddiplomskom i diplomskom studiju isplaćuje se kroz plaću, a poslijediplomska nastava, povremene edukacije*
- *članci, znanstveni i stručni, poglavlja u knjigama, knjige, udžbenici i sl.*
- *izrada zbirke zadataka, pismenih ispita namijenjene za objavu u obliku knjige, priručnika, udžbenika i sl.*
- *prijevod i lektoriranje za konferencije, sudjelovanje u radu povjerenstva za ocjenu i obranu doktorskog, završnog ili magistarskog rada, povjerenstva kod izrade stručnog mišljenja u postupku izbora u zvanja*
- *izrada studija, elaborata, modela sustava, projektiranje rekonstrukcije nekog sustava, izrada strukturne analize, davanja mišljenja, supernadzor, analize, revizija elaborata, nadogradnja modela, izrada studije*

Kao primjer ugovora o djelu navodimo:

- *obavljanje poslova pomoćno-nastavnog osoblja na nekom projektu ili suradnji s gospodarstvom (npr. skeniranje, obrada slika, crtanje dijagrama, rad na nalogima suradnje s gospodarstvom, periodična umjeravanja i sl.)*

Izvadak iz Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima

ZAKON O AUTORSKOM PRAVU I SRODNIM PRAVIMA (NN 167/03, 79/07, 80/11, 125/11, 141/13, 127/14)

AUTORSKO DJELO

Članak 5.

- (1) Autorsko djelo je originalna intelektualna tvorevina iz književnoga, znanstvenog i umjetničkog područja koja ima individualni karakter, bez obzira na način i oblik izražavanja, vrstu, vrijednost ili namjenu ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.
- (2) **Autorska djela jesu osobito:**
- jezična djela (pisana djela, govorna djela, računalni programi),
 - glazbena djela, s riječima ili bez riječi,
 - dramska i dramsko-glazbena djela,
 - koreografska i pantomimska djela,
 - djela likovne umjetnosti (s područja slikarstva, kiparstva i grafike), bez obzira na materijal od kojega su načinjena, te ostala djela likovnih umjetnosti,
 - djela arhitekture,
 - djela primijenjenih umjetnosti i industrijskog dizajna,
 - fotografska djela i djela proizvedena postupkom sličnim fotografskom,
 - audiovizualna djela (kinematografska djela i djela stvorena na način sličan kinematografskom stvaranju),
 - kartografska djela,
 - prikazi znanstvene ili tehničke prirode kao što su crteži, planovi skice, tablice i dr.
- (3) Predmet autorskog prava može biti svako autorsko djelo osim onoga koje to ne može biti po svojoj naravi kao i onog za koje je odredbama ovoga Zakona određeno da ne može biti predmetom autorskog prava.
- (4) Predmet autorskog prava je autorsko djelo u cjelini, uključujući i nedovršeno autorsko djelo, naslov te dijelovi autorskog djela koji udovoljavaju pretpostavkama iz stavka 1. ovoga članka.
- (5) Naslov autorskog djela koji ne udovoljava pretpostavkama da bi bio predmet autorskog prava, a koji je već korišten za neko autorsko djelo, ne može se koristiti za djelo iste vrste ako bi mogao izazvati zabunu o autoru.

PRERADE

Članak 6.

- (1) Prijevodi, prilagodbe, glazbene obrade i druge prerade autorskog djela, koje su originalne intelektualne tvorevine individualnog karaktera, zaštićene su kao samostalna autorska djela.
- (2) Prijevodi službenih tekstova iz područja zakonodavstva, uprave i sudstva zaštićeni su osim ako su učinjeni radi službenog informiranja javnosti i kao takvi objavljeni.
- (3) Odredbe iz stavka 1. ovoga članka ne utječu na prava autora djela koja su prerađena.

ZBIRKE I BAZE PODATAKA

Članak 7.

- (1) Zbirke samostalnih autorskih djela, podataka ili druge građe kao što su enciklopedije, zbornici, antologije, baze podataka i sl., koje prema izboru ili rasporedu sastavnih elemenata čine vlastite intelektualne tvorevine njihovih autora, zaštićene su kao takve.
- (2) Zaštita koju uživa zbirka iz stavka 1. ovoga članka ne proteže se na njezin sadržaj i ni na koji način ne utječe na prava koja postoje na autorskim djelima i predmetima srodnih prava uvrštenim u tu zbirku.
- (3) Baze podataka, po ovom Zakonu, jesu zbirke uređene po određenom sustavu ili metodi, čiji su elementi pojedinačno pristupačni elektroničkim ili drugim sredstvima.
- (4) Zaštita koja je ovim Zakonom predviđena za baze podataka ne odnosi se na računalne programe koji su korišteni za izradu ili rad baza podataka pristupačnih elektroničkim sredstvima.

NEZAŠTIĆENE TVOREVINE

Članak 8.

- (1) Predmetom autorskog prava su izražaji, a ne ideje, postupci, metode rada ili matematički koncepti kao takvi.
- (2) **Nisu** predmetom autorskog prava:
 1. Otkrića, službeni tekstovi iz područja zakonodavstva, uprave i sudstva (zakoni, uredbе, odluke, izvješća, zapisnici, sudske odluke i sl.) i druga službena djela, kao i njihove zbirke, koja su objavljena radi službenog informiranja javnosti.
 2. Dnevne novosti i druge vijesti koje imaju karakter običnih medijskih informacija.
- (3) Narodne književne i umjetničke tvorevine u izvornom obliku nisu predmetom autorskog prava, ali se za njihovo priopćavanje javnosti plaća naknada kao za priopćavanje javnosti zaštićenih autorskih djela. Naknada se koristi za poticanje odgovarajućeg umjetničkog i kulturnog stvaralaštva pretežno nekomercijalne naravi i kulturne raznolikosti u odgovarajućem umjetničkom i kulturnom području sukladno članku 167.a stavku 1. ovoga Zakona.

AUTORSKOPRAVNI UGOVORI

Članak 51.

Ugovor na temelju kojeg se stječe pravo iskorištavanja autorskog prava (autorskopравни ugovor) mora biti sklopljen u pisanom obliku, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

SADRŽAJ AUTORSKOPRAVNIH UGOVORA

Članak 52.

- (1) Autorskopравни ugovor mora sadržavati barem **djelo** na koje se odnosi, **način korištenja**, te osobu ovlaštenu na korištenje autorskog djela (**korisnik**).
- (2) Autorskopравни ugovor može biti sklopljen i glede autorskog djela koje još **nije stvoreno** pod pretpostavkom da se njime odredi barem **vrsta i način korištenja** budućeg djela.
- (3) Odredba ugovora o osnivanju prava korištenja na svim autorovim budućim djelima ništavna je.

PRIMJENA PROPISA O OBVEZNYM ODNOSIMA

Članak 55.

Na sva pitanja u svezi s autorskopравnim ugovorima koja nisu uređena ovim Zakonom primjenjuju se odredbe zakona kojima se uređuju obvezni odnosi.